

²ZAVJENJE IN SVET

T E D E N S K A R E V I J A

ŠTEV. 10

KNJIGA 23.

(LETO XII)

V LJUBLJANI, 7. MARCA 1938.

O. SCHUBERT

PRIJATELJICI

NARAVA KOT INŽENIR

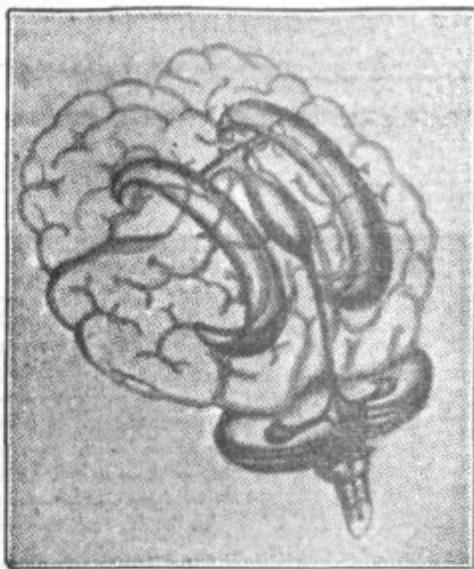
TEHNIKA V NAŠEM TELESU

Vsa naša tehnika, ki smo nanjo kot na mojstrsko delo človeškega razuma tako ponosni, ni v bistvu nič drugega nego neposredno posnemanje ali vsaj izkoriščanje pripomočkov in načinov, ki jih neprestano uporablja naša velika učiteljica narava. Tudi človeško telo je ena izmed neštetihi »konstrukcij« narave, ki je v njem uresničila neizčrpno število idej.

Nekoč so izračunali, da znaša »snovna vrednost« človeškega telesa v najboljšem primeru kakšnih 60 do 70 din. Kakor vemo, sestoji telo po svojih 75 odstotkih iz vode, ostanek pa iz beljakovin, ogljikovih hidratov (zlasti sladkorja in škroba), maščob in soli. Med poedinimi tvorivi žive snovi je najvažnejši ogljik, brez katerega bi življenje v nam znani obliki ne bilo mogoče. Danes poznamo že dosti več nego 200.000 spojin tega vsestranskega elementa, to se pravi skoraj desetkrat več nego znaša število spojin vseh drugih znanih prvih skupaj. Telo nam gradijo nadalje kisik, dušik in vodik. Kisik potrebujemo za procese zgorevanja v našem telesu, ki dajejo telesu toploto in življenjsko silo. Dušik je najvažnejša sestavina vseh beljakovin in vodik dobimo končno skoraj v vseh tekočih in trdih sestavinah telesa. Poleg teh snovi nahajamo v telesu celo vrsto drugih prvih, kakor aluminij, jod, baker, fosfor, žveplo, železo in celo nekaj arzena. Te snovi pa vsebuje telo le v zelo majhnih količinah.

To je torej material, iz katerega gradi narava. In kaj si lahko vse zgradi iz njega! Pomisliti moramo, da pripravlja telo, če se ne oziramo na apnene kristale, s katerimi ustvarja trdo kostno tkivo, vsa ostala tkiva in organe iz mehkih, beljakovinskih snovi. Neke spremembe v zgradbi molekulov — in že nastanejo snovi s popolnoma novimi lastnostmi. Tu imamo n. pr. hrustančevino, ki je tako čudovito trdna in vendar prožna, tu je tkivo v ožjem pomenu te besede, ki prožno veže kosti, vzdržuje kožo in žilje v napetosti in je vedno pripravljeno, da z veliko silo izenači deformacije, ki bi se pojavile, ne da bi pri tem izgubljalo energijo.

Poglejmo n. pr. oko. V zgodnji stopnji njegovega razvoja se njegove sestavine iz na videz popolnoma »navadnega«

»VZMETNI SISTEM« NAŠIH MOZGANOV

tkiva oblikujejo v prozorne snovi, ki imajo popolno jasnost in sijaj že ob rojstvu novega bitja. In vse to iz beljakovine!

Dobroti materiala ustreza tudi njegova uporabnost. V telesu ni nobena stvar odveč, vedno stremi vse za največjim mehaničnim učinkom. Kako mlado je še odkritje, da pri isti količini materiala masivne železne palice nikakor niso trdnjše — in kako staro je dejstvo, da imajo človeški udi votle cevne kosti, ki združujejo veliko trdnost z majhno uporabo materiala! Posebno gradbeno čudo so konci sklepov: če jih močno povečamo, opazimo, da so popolnoma podobni moderni mostni konstrukciji, da kažejo iste krivulje in iste opore.

Drug primer: vsakdo ve, da je zrak, ki ga vdihavamo, po večini precej prašen. Proti nevarnostim, ki izvirajo iz tega, pa si je narava izmislila zelo učinkovit pripomoček: Vse poti, po katerih prihaja zrak v naše telo, je opremila z dlavicami, na katerih umazanost, ki jo vdihavamo, obvisi. V nosu, a predvsem v grlu in sapniku nahajamo najmanjše, samo z mikroskopom opazne dlaviče, ki delujejo neprestano kot »sesalci prahu«. Neprestano se gibljejo in skušajo umazanost, ki je vdrla v telo, spet spraviti

ven. Za posebno »težke« primere jim je narava v pomoč z drastičnim pripomočkom: s kihanjem. Njegov namen je ta, da z močnim zračnim tokom odpravi prah in druga tuja telesa iz dihal. Da bi bil ta zračni tok čim močnejši, uporablja narava razne trike. Pred kihom pred vsem krčevito vdihnemo, da se nabere čim večja količina zraka, potem dih za trenutek obstane, da bi bil izdih čim bolj sunkovit in zato tudi čim bolj učinkovit. Končno se pokrovček jabolka postavi tako, da mora ves zračni tok skozi nos ven in ne skozi usta.

Končno še nekoliko besedi o možganih, tem najvažnejšem delu telesa, ki ga je treba tudi primerno zavarovati. Predstavljajmo si samo vso težavo te naloge: v telo, ki je pri gibanju, padcih i pod izpostavljenost neprestanim in pogostoma zelo hudim prestresom, je bilo treba vgraditi organ, ki je za mehanične dražljaje občutljiv skoraj kakor kakšen seizmograf in ki ga je bilo treba postaviti zato tako, da bi se ne mogel

stresati. Kako je narava rešila ta zelo težki tehnični problem? Uporabila je hidravlični sistem v notranjosti trdne škatle, lobanje. V tej lobanji je na tisoče in tisoče rahlih niti obesila možgane. Med mrežnimi luknjami tega pajčevinastega tkiva se pretaka redka, beljakovinska tekočina. In v notranjosti možganov je isto tako votel sistem, ki je v zvezi z vnanim. Vsak inženir ve, kako vzmetno počiva telo, ki plava v približno enako težki tekočini. In na tem principu temelji vgradba možganov, ki morejo prenašati tako skoraj vse običajne pretrese.

Navzlic temu pa ta vzmetni sistem ni najčudovitejše čudo tega organa. Največje čudo je njegovo delovanje, ki se pričinja z najbolj preprostimi živčnimi dražljaji in se končuje z najvišjimi duševnimi funkcijami. To je nekaj, česar človeška tehnika še ni bila sposobna posneti.

Po razpravi dr. H. Wolterecka —kj

NAJGLOBLJI RUDNIK SVETA

Trinajsto polje živosrebrnega rudnika v Idriji leži 330 m pod površjem. Pri Johan-nesburgu v Južni Afriki, ki je bil še pred 40 leti majhna naselbina in ima danes 160.000 belih in 150.000 črnih prebivalcev, leži najglobokejši rudnik, 1218 m globoka, zlata jama »Turf Shaft«. Krasne palače in vile se blešče v soncu, krog in krog pa leže revni deli zamorskih hišic, iz katerih zahajajo dan za dnem množice rudarjev v pravi pekel sveta.

V železnem, dvanadstropnem dvigalu potegnemo hkrati 70 zlatokopov v jamo. S hitrostjo 300 m na minuto brzi dvigalo v globino. Prva večja postaja je 650 m pod zemljo. Električne svetilke motno odsevajo od belih apnenčevih skal. Zrak je hladen in vlažen. Rovji se izgubljajo v vse smeri, v prostrani strojni dvorani, kamor bi lahko postavili cerkev, črpta dva orjaška motorja sveži zrak v jamo.

V kotu 45 stopinj pelje voziček dalje. Na 18. polju je treba znova prestopiti in že se ustavi dovoznica na 32. etaži. Vsi rovi tod se podnevi podminirajo. Ponoči razstreljujejo skalovje, da ga zjutraj rudarji nalože na voze in spet vrtajo dalje.

Z 32. polja vodi poševno v globino drug rov. V tem delu jame je zrak zelo težak, prenasočena vlaga in neznozna vročina pritiskata na pljuča. S sten curijo strupena tekočina — čisti cian Gorje rudarju, v katerem rano zaide ta strup. Povsem nagl, le z majhnimi predpasniki okrog ledij, se ubijajo v teh rovih zlatokopi za kruhom.

Pot jim curkoma lije s telesa, za košček grenkega kruha jim jama požira zdravje, tuberkuloza razjeda pljuča...

Na 37. polju je velika betonirana dvorana. Trije motorji ženo elektriko in poganjajo sveži kisik v globino. Telefonska postaja je na od tu povezana z vso jamo. Se nižje, na 38. polju, se med velikanskim ropotom trudi stroj, spraviti zadušljiv smrad na površje. Tu v največji globini jame, se v pravem peklu muči izmenično dvajset Kafrov, da spravijo na dan nenasitno bogastvo rumene kovine.

Tristo belcev in tri tisoč zamorcev je zaposlenih v najglobokejšem rudniku sveta. V zlatem peklu Južne Afrike, kjer se kuje usoda bleščeče kovine na denarnem trgu svetovnega gospodarstva. —ie

TAMASAVALI

Indija ima celo vrsto fakirjev in spret-
nih potapljačev, ki plavajo za novcem v
morsko globino. Posebna Indijska kasta
zaslužkarjev so tamašavali, ki kažejo za
denar na javnih prostorih, po hišah, ladjah
in železnicah spretno dresirane živali. Naj-
večkrat so to opice, pa tudi koze, s kateri-
mi uganjajo raznovrstne norčije. Izvežbajo
pa tudi papige, prepelice in ptice pevke.
Severnoindijski tamašavali so kakor naši
cigani znani medvedarji, ki potujejo s svo-
jim kosmatincem po vsej Indiji. Himalaj-
ski medved je velika dobrčina, se kmalu
naučil plesati po taktu pesmi ali bobna in
z globokim basom celo — poje. Vodi jo ga
na tanki vrvi, žival je zelo krotka in
Evropci radi plačajo lepe denarje za nje-
gove priučene šale. —oe

S P O L N E Z A B L O D E

DR. FRAN GÖSTL, ŠEF-PRIMARIJ V POKOJU

N A D A L J E V A N J E

VIII

Onanija

Opozorim naj še na onanijo (samooskrumbo), ki je zlasti pri otrocih in nedoletnih močno razširjena. Mnoge brošure opisujejo ta zgrešek kot vir raznih, posebno živčnih obolenj, kar marsikoga, ki se zaveda te mladostne zmote, navdaja z obupnim strahom. K sreči stvar ni tako huda, kakor se opisuje, zlasti ako se ni pretiravala ter kmalu opustila, res pa dolgotrajna in pogosta onanija, posebno v poznejših letih, lahko zelo škoduje zdravju in disponira k obolenjem. Zato naj starši in vzgojitelji v internatih pazijo, da se otroci ne vdajo temu početju, oziroma da ga zatro s poukom o nedostojnosti. Tudi naj otroci ne spe v skupni postelji, kar lahko privede do takih masturbatoričnih dejanj.

Slednjič naj omenim še kot najgršo spolno zablodo sodomijo, zlorabo živali raznih vrst. Prepovedana in kazniva je po državnih zakonih — nemški kazenski zakonik »Carolina« je dotični-ke obsojal k smrti na grmado — in cerkev izraža svojo obsodbo tudi s tem, da jo prišteva tako imenovanim pridržanim grehom, katerih ne morejo odpustiti navadni spovedniki, temveč le škofje.

Raznih nedostojnosti, ki se vrše sem in tja pri spolnem občevanju, ne bom podrobneje omenjal. Skoraj vse so znak abnormalnega čutenja.

IX

Spolna zgrešenja umobolnih

Ze večkrat sem omenil, da so mnoga spolna zgrešenja pri bedastih, slaboum-~~ni~~ih in umobolnih osebah, ker ti večinoma nimajo zavesti, da so njih dejanja prepovedana in kazniva. Mnoge premaga strast, drugi pa ne znajo krotiti svojega nagona. V zavodu so kaki delikti pač skoraj onemogočeni. Seksualen se prepreči, da bi koga izrabil s tem, da je stalno pod strogim nadzorstvom in da spi v zaprti omreženi postelji. Zelo veliko število umobolnih pa živi v svojih rodbinah in večje število tudi v polni svobodi. Pri teh bi bili za-

greški lažje mogoči. Največkrat se ti pripetijo v pričetku in razvitku umobolnosti. Dostikrat okolici še ni povsem jasna ter se ugotovi šele v preiskovalnem zaporu. Večinoma se primerijo zgreški v maničnem stadiju, ko prevladuje razdraženost in pohlepnost. Nekateri bebcí so nasilni in pohotni in tako tudi zlasti alkoholiki v vinjenem stanju. Pri epileptičnih se v stanju zamračjenja lahko pojavi spolna razdraženost ter potem eventuelno zgreše delikt, katerega se le povsem nejasno ali celo prav nič ne spominjajo. Starostno slaboumni se večkrat pregreše proti dostojnosti, kar sem že omenil pri razgabljanju.

Zelo važno, zlasti za sodno presojo, je, da se pri paraliziranih že v pričetku bolezní, ko ta okolici še ni očita, včasí pojavijo težji spolni zgreški. Opaža se med drugimi spremembami značaja, da poprej dostojni in obče spoštovani ljudje prično obiskovati zakotne lokale in bordele, da se celo na javnih prostorih obršajo nedostojno (včasí očitno pred množico opravljajo svojo potrebo), da prično govoriti klafarsko in nadlegovati neznane ženske, iščejo ljubezenske zveze ter je naravno, da jih počestnice lahko zapeljejo in izkoriščajo. Zdravnik pride kot sodni izvedenec dostikrat do težke, vedno pa odgovorne naloge, da presoja in ugotovi duševno stanje obdolženca, ali in koliko je odgovoren in kazniv za svoje dejanje.

X

Pohotnež in morilec

Naslednji vzgled je v marsikaterem oziru poučen.

Po ovadbi orožništva je osumljenec sedemletno učiteljevo hčerko izvabil v klet in jo tam oskrunil. Lesni trgovec, pri katerem je bil osumljenec zaposlen, ki je po svojem dejanju pobegnil, je povedal, da mu je osumljenec pravil, kako je bil pred 18 leti zaradi umora neke ženske obsojen na deset let težke ječe, a so mu zadnja tri leta milostno odпустиili. V resnici je bil obsojen na vislice, pozneje pa pomiloščen na deset let ječe.

Kot izvedenec sem želel pregled onih aktov, iz katerih se je razvidelo, da je bila 1904 umorjena pri Črnučah neka

šestdesetletna ženska. Obdukcija (mrliški pregled) je pokazala seksualni atentat, žrtev je bila zadavljena. Aretiranec je povedal, da je neko 19 letno dekle zlorabil, zločin pri starki pa je v začetku trdovratno tajil, pozneje pa priznal. »Tedad so poizvedovali tudi o njegovem duševnem stanju. Nekateri so ga imeli za »prismuknjenea«, drugi pa le za zanemarjenega in delomrznega.

Izvedenca (že oba mrtva) sta podala mnenje: oče in mati alkoholika. Zrasel je brez vzgoje, sestra je vlačuga, on je bil že 15 krat kaznovan zaradi kraje in potepanja, naučil se je požirati kamenčke in ogenj. Ni umobolen, ni bedast, ne zna pa obvladati svojih strasti, ne zna brzdati spolnega nagona. Dejanje je storil v stanju zavednosti in odgovornosti.

Obdolženec je izjavil, da se mu je umorjenka prvič prostovoljno vdala, drugič pa je rabil silo. Isti dan je zlorabil tudi 19 letno nezanko. Kot priča zaslišani preiskovalni sodnik je izjavil, da obdolženec ni napravil nanj vtisa neumnega, temveč prebrisanega človeka. Zagovornik je prosil obnovitev postopanja. Dan po razglasitvi sodbe se je pri njem oglasil zdravnik, ki pozna obojenca kot bebca, ki je velik strahopetec, katerega so smešili. Tudi trgovec kjer je kupoval, ga je imel za slaboumnega in tudi nekatere druge priče so iz govorenja in vedenja sklepale, da ni pri pravi pameti. Pri delu ni imel obstanka, ob nedeljah se je po okoliških gostilnah produciral. Izvedenca sta bila mnenja, da nove navedbe ne dokazujejo behavosti.

Pri sedanji preiskavi odgovarja netočno, priznava svoječasni umor po posilstvu. Oskrumbo deklice taji. Je analfabet. Bil je zaprt v Gradiški, ob vojni prišel v Gradec nato v Maribor v kaznilnico. Računati ne zna. Ve pa, da je glavno mesto Beograd, kralj Aleksander, prej je bil cesar Franc Jožef avstrijski. Ve, da se ne sme žensk zlorabljeti, izgovarja se, da one silijo vanj.

V svojem mnenju sem navajal, da stanje, kakršno sta pred 20 leti opisala izvedenca, obstoja še danes. A konstatcija sama osupne modernega psihiatra ter mu vsili velik dvom o duševni normalnosti človeka, ki je ob takih pogojih pesilil 60 letno starko ter jo umoril. Tudi veliko število prič, med temi zdravnik, ga je označilo kot abnormalnega in to dobro podprlo z navedbo številnih dejstev. Ko je prišel iz zapora, je vnovič zagrešil seksualni delikt pri mlado-

letni deklici. Prejšnje in sedanje dejanje nas sili, da smatramo obdolženca za seksualno nenormalnega.

Ako upoštevamo dedno obremenjenje po obeh roditeljih alkoholikih, obremenjenost, ki se je javila tudi pri sestri, ki je že v mladih letih postala vlačuga, in pri bratu, ki je po vojni zblaznel, ako upoštevamo njegove številne kazni zaradi kraje in vlačugarstva že v mladih letih, ga moramo označiti kot imbecilnega (slaboumnega) in to v času prvega delikta prav tako kot danes. Preiskavec ve, da je njegovo dejanje nedopustno in kaznivo, odtegniti se je skušal kazni z begom, sedaj pa prosi usmiljenja in zatrjuje, da ne bo nikoli več kaj takega storil. Iz tega sledi, da ima nejasno zavest, da se je pregrešil, vendar dejanja najbrž ni bilo v polni zavesti njegove nedopustnosti, pač pa v afektu, ki ga je obvladal tako silno, da se mu ni mogel ustavljati. Postopanje je bilo ustavljeno in izrečena oddaja v umobolnico.

Svoječasni delikt je kazal že abnormalnost, da se je polotil neznane starke ter da se je afekt stopnjeval tako, da jo je umoril. Novi delikt pa je bil prav tako nenormalna zagrašitev posiljenja mladoletne. Oboje je izvršil brez dvoma umobolen (slaboumen) človek.

D A L J E

TEČAJNO RAZISKAVANJE IN VREME

Čitali smo, kako so rešili trojico ruske opazovalne odprave, ki je vso zimo prebila na ledeni plošči v tečajnih vodah. Junaki ledenih poljan so se vrnili domov z dragocenimi izsledki. Kajti raziskovanje podnebnih prilik okrog tečajev je zelo važno. Vremenske prilike na visokem severu imajo namreč velik, prevladujoč vpliv na podnebje južnejših pokrajin. Tako se vsako leto ravna ameriška kakor evropska zima po mrzovnih prilikah in kroženju hladnih zračnih struj v prostornem področju nad severnim povratnikom. (Prim. »Zalivski tok napoveduje vreme« Zis knj. 22. str.

Dokler n'namo točnejših podatkov o nastajanju in najverjetnejšem pomikanju nakopičenih mrzlih zračnih gnot na skrajnem severu, je vsaka sistematična napoved vremena nemogoča. Ko bomo o tečajnih vremenskih razmerah prav tako poučeni, kakor že poznamo kroženje zračnih struj med ravnikom in obema povratnikoma, se bo dalo vreme z večjo verjetnostjo napovedati za dalje časa naprej. To bo spet v veliko korist gospodarstvu, zračnemu in pomorskemu prometu, posebno še v področju razsežne Sibirijske, kar je tudi ena glavnih postavk v napornem trudu junaške Papanove odprave.

ARTHUR SCHOPENHAUER

K STOPETDESETLETNICI NJEGOVEGA BOJSTVA

IV. PODRZAJ

NADALJEVANJE

III

Prav za prav se je v Frankfurtu stalno naselil šele čez dve leti, kajti od julija 1832 pa do junija 1833 je živel v Mannheimu. Iz tega časa so se ohranile platnice neke njegove računsko knjižice, kjer je v angleščini sestavil razpredelnico o prednostih in neugodnostih bivanja v Frankfurtu in Mannheimu. Ti zapiski so pomembni zato, ker odpirajo pogled v njegov značaj in njegove življenjske nazore. Za Frankfurt se ni odločil samo zato, ker je menil, da bo tam varen pred kolero, temveč tudi zaradi udobnosti večjega mesta, boljše čitalnice, popolnejše knjižnice, muzejev, gledališč, kavarn, večje osebne svobode itd., medtem ko bi bil v Mannheimu, kjer je »resnična družabnost«, bolj spoštovan, kjer bi mogel v poznejših letih imeti služabnika in kjer je za stara leta boljša kuhinja z »zelo dobrim lokalom za večerjo.«

A. SCHOPENHAUER (v septembru 1852)

Schopenhauer je odslej razen kratkih izletov — v avgustu 1835 je napravil štiridnevni izlet po Reni, v avgustu 1854 pa se je peljal z »novo železnico« v Aschaffenburg — zapustil Frankfurt le še za nekaj ur. Vnanje življenje ga ni več zanimalo. Živel je v samoti ob starih klasikih, velikih pesnikih novejših dobe in ob velikih zastopnikih francoskega duha. Pet in štiridesetletni »zasebni učenjak«, ki je po lastnih izkustvih videl v državi in v njenih smotrih nevarnost za pravo filozofijo in ki je ostal vse življenje hvaležen očetu, ker mu je omogočil z dediščino, da je mogel neodvisno in prost krušnega poklica živeti svojim filozofskim studijem, je postal previden mizantrop (ljudo-mrzec). Ni se odtujil le materi in sestri, počasi je pretrgal vse vezi z znanci in prijatelji ter je občeval le še z ljudmi ob skupnem kosilu ali večerji v restavrantu. Nihče ni vedel, kdo je in kaj se skriva za njegovim mračnim čelom. Ob Platonu, Aristotelu, Horaciju in sodobnih francoskih dušeslovcih je zastala tudi njegova korespondenca. V tej samoti kljub vsemu razočaranju in pozabljenju ni obupal nad svojim delom. Sodobniki so ga poznali le kot

staromodnega gospoda, ki je s svojim kodrom »Atmo« (po buddhistični svetovni duši!) hitel na sprehode s cigaro v ustih in mrmral nerazumljive besede predse »Stari godrnjavi koder Schopenhauer« tako je imenoval Fr. Liszt avtorja dela »Die Welt als Wille und Vorstellung«. »Obit anus, abit onus«, »preminula je stara baba, prost sem bremena«, je napisal frankfurtski od ljudnik na mrliški list šivilje Luize Marquet kateri je moral od l. 1826 naprej plačevati letno po 60 tolarjev, ker jo je kot njen podnajemnik v Berlinu sunil skozi vrata.

Devetnajst let je molčal pred svetom, 1836 pa je izdal delce »Über den Willen in der Natur«. Spis, ki po njegovi izjavi temeljiteje razlaga bistvo njegove metafizike nego vsi drugi, je ostal v hegelijski poplavi neopažen. Prav tako knjiga »Die beiden Grundprobleme der Ethik«, v kateri je l. 1841 izdal dvoje svojih del in steer »Über die Freiheit des menschlichen Willens« ki ga je nagradila Danska akademija znanosti in »Über die Grundlage der Moral«, ki ga je ista Akademija odklonila. Po šest in dvajsetih letih

(1844) se je vzlic zadnjemu neuspehu odločil za novo izdajo svojega glavnega dela, kateremu je dodal še drugi zvezek »sad vsega v neprestanem razmišljanju in studiju preživetega življenja, polne starostne zrelosti, osredotočenja vseh v teku 24 let koncipiranih misli in nedvomno najboljše, kar je napisal.« Kakor omenjeno je izšla prva izdaja v samo 500 izvodih, ki jih pa založnik ni mogel prodati. Zato je del naklade prodal kot makulturni papir! Tudi ostanek je bil še neprodan ob drugi pomnoženi izdaji, zato je Schopenhauer prepustil novo izdajo brez vsakega honorarja.

Šele zdaj se je začelo počasi obračati kolo zgodovine. Pojavljali so se učenci in apostoli njegovega nauka: mlajši zasebni znanstveniki, odvetniki, sodniki, oficirji. Doma in v inozemstvu. Pet in dvajset let mlajši filozof Julij Frauenstädt je začel priobčevati »Pisma o Schopenhauerjevi filozofiji« in tako seznanil širši krog z njegovim delom. Schopenhauer sam sprva ni bil zadovoljen s to »reklamo«, pozneje pa se je sprijateljil z mladim filozofom, s katerim je pridno dopisoval, in prav ta pisma so poleg drugih v poznejših letih važen in skoraj edini vir za spoznavanje Schopenhauerja kot človeka in učenjaka. Vzlic slabim izkustvom je dosledno odklanjal vsako reklamo za svoje knjige. »Ne razumem,« je pisal založniku Brockhausu, »kako naj bi to učinkovalo, ko vendar vsak misli na arabski pregovor: Ne veruj trgovcu glede njegovega blaga! Kvečemu bi moglo napraviti vtis na široko in malo izobraženo občinstvo, na učeno in visoko izobraženo publiko, za katero pišem, pa ne bi ali pa bi le kvarno vplivalo.« In vendar je bil vesel vsakega, ki se je kakorkoli zanimal zanj in za njegovo delo. Vsako takó zanimanje je zabeležil v pismih na Frauenstädtu s »C'est charmant!«

V nadaljnjih šestih letih je napisal esejistična razmišljanja o predmetih, o katerih dotlej še ni posebej razpravljal. Čeprav je bilo takrat njegovo ime že precej znano, vendar ni mogel najti za svoje zadnje delo nobenega založnika. Šele Frauenstädtu se je posrečilo, da je pridobil (1851) berlinsko knjigarno A. W. Hayn, ki je izdala njegove razprave pod naslovom »Parerga und Paralipomena« v 750 izvodih. S to knjigo je doživel sivolasi in skozi desetletja prezirani učenjak svoj prvi uspeh in dosegel z njo popularnost, po kateri je na

tihem vedno hrepenel. Inozemstvo se je začelo jače zanimati zanj. Njegovo delo se je prevajalo v tuje jezike, predvsem v francoščino in italijanščino. Tudi v Nemčiji se je v temeljih omajala hegelianska stavba (na univerzah in v pruski državi). Filozofska fakulteta v Lipskem je razpisala nagrado za »razlago in kritiko Schopenhauerjeve filozofije«, v Bonnu in v Vroclavu so predavali o njej, R. Wagner je v svojih skladbah proglašal Schopenhauerjeve nauke. Tako so se začele izpolnjevati besede, s katerimi je zaključil svoj predgovor k prvi izdaji dela »Die Welt als Wille und Vorstellung«: »Toda življenje je kratko, in resnica učinkuje v daljavo ter živi dolgo: Povejmo resnico!«

Pred kratkim opisom zadnjih let velikega filozofa še nekaj zanimivih potez iz njegovega življenja in mišljenja. Schopenhauerja pozna širša javnost kot izrazitega nasprotnika ženskega spola, kar pa je kljub njegovim besedam le delna resnica. Znano je poglavje »O ženskah« v njegovem glavnem spisu, kjer odreka ženskam duhovne zmožnosti, istočasno pa jih ima za pametnejše od moških. Schopenhauer je trpel v tem pogledu na nekem kompleksu manjvrednosti, kar je priznal sam, ko je rekel: »Kar se žensk tiče, sem jim bil zelo naklonjen, če bi me le hotele imeti«. O njegovih odnosih do žensk ni mnogo znano, vendar je to, kar vemo, dovolj za več ali manj pravilno presojo. V Weimarju je oboževal gledališko igralko Karolino Jagemar, ljubico Karla Avgusta in Goethejevo sovražnico. »S to žensko bi se poročil, če tudi bi jo našel, kako tolče kamenje na cesti,« je priznal svoji materi. Po sestri ni izjavi je imel tudi v Draždanih neko dekle. Bilo je že omenjeno, da mu je dal Goethe priporočilno pismo za Byrona v Italiji, katerega pa ni oddal, ker je opazil, da se njegova beneška ljubljanka preveč zanima za lepega Angleža (Gwinner). Žensk se ni bal, pač pa rogov, kar potrjuje tudi Hornstein, kateremu je Schopenhauer to sam povedal. Tudi je dokumentarično dokazano njegovo razmerje s pevko berlinske opere Karolino Richter-Mendon, kateri je celo v svoji oporoki zapustil 5000 tolarjev. Gwinner pravi: »Se v pozni starosti se ga je polastilo neko njemu sicer tuje, mehko razpoloženje, kadar je govoril o Benetkah, kjer so ga za nekaj časa omrežile roke ljubezni, dokler mu notranji glas ni

velel, da se mora ločiti in sam hoditi svojo pot naprej.«

Schopenhauerjevega čudaštva v poznejših letih ni zakrivila samo trnjeva pot učenjaka, temveč je marsikaj nedvomno podedoval po očetu oziroma materi. Rad je dobro jedel, ljubil je živali (za svojega kodra je poskrbel tudi v oporoki), denar pa je skrival v posebni votlini svojega pisalnika. Vrednostne papirje je hranil v starih pismih, knjigah in notah. Svoje poslovne beležke je pisal v grščini, da bi jih kdo ne mogel razbrati. Čeprav ga svet ni poznal, je sam dobro vedel, kdo je. Ko je njegova najbolj znana slika obledela, je zapisal zadaj: »Nikoli nisem imel rdečih las, ampak pepelnato sive.« Nasproti Gwinnerju se je izrazil dober teden pred smrtjo, da mu sicer ni prijetno, ker bodo črvi razjedli njegovo truplo, da pa z grozo misli na to, kako bo izdelan njegov duh v rokah profesorjev filozofije.

Njegova zadnja leta so bila ozarjena »z jutranjo zarjo slave v večerni zarji življenja.« Uspeh in priznanje sta ga napravila družabnejšega. Kljub starostnim boleznim, med katerimi je mislil na smrt, se je trdno oklepal življenja. Sedemdesetleten je pisal: »Omenili ste nekaj o mojem bližnjem potovanju v kraljestvo duhov. Jaz še dolgo ne bom pripravljen za to pot, duhovi morajo čakati.« Eno leto pred svojo smrtjo je rekel Hornsteinu: »Postajam prastar. Moje dolgo spanje in moj dober želodec mi povesta to. Rad bi bil star devetdeset let. Celo pri osemdesetletnikih je smrt nekaj nasilnega. Pri devetdesetletnikih se življenje in smrt mirno strneta ... Samo ne dolgo trpeti.« Doživel je še tretjo izdajo svojega glavnega dela. Čutil je veliko zadoščenje nad zmago svojega nauka. 9. septembra 1860 je zbolel na pljučnici. Takoj je rekel, da je to njegova smrt, toda po krizi je v nekaj dneh tako okreval, da je mogel zapustiti posteljo in sprejeti obiske. Upal je, da bo ozdravel, 18. septembra pa je dobil nov napad, kateremu je sledil 20. sept. zjutraj silen krč v prsih. Padel je s postelje ter se rnil na čelu. Čez dan se je počutil dobro in tudi naslednjo noč je prespal. Vstal je kakor navadno, se umil z mrzlo vodo ter sedel k zajtrku. Dekla je odprla okno in se nato odstranila. Čez nekaj trenutkov je stopil v sobo njegov zdravnik in ga našel mrtvega na zofi. Brez bolečin je zapustil svet. Na

njegovem obrazu ni bilo nobene sledi smrtnega boja.

Kakršen v življenju, takšen je bil tudi ob smrti. Na vprašanje, kje želi biti pokopan, je odgovoril: »Vseeno — našli me bodo.« Prepovedal je seciranje svojega trupla: »Če prej niso našli ničesar, naj tudi pozneje ničesar ne vedo.« Na njegovem nagrobniku sme biti samo napis: Arthur Schopenhauer. Nobena druga beseda, noben življenjski datum.

Takšna je bila življenjska pot enega največjih mislecev vseh časov, čigar delo je imelo daljnosežen vpliv na filozofijo in umetnost skoraj vseh kulturnih narodov. Očetova smrt je sedemnajstletnemu mladeniču usmerila duševni pogled v bedo človeškega življenja. Na Wielandovo pripombo, češ da filozofija ni solidna stroka, je odvrnil, da je življenje mučna stvar in da je sklenil razmišljati o njem. Temu sklepu je ostal zvest do konca. »Resnica, ki je glasno in razločno govorila iz sveta, je premagala kmalu tudi meni vtisnjene dogme, in moj rezultat je bil, da ta svet ne more biti delo neskončno dobrega bitja, pač pa delo hudiča, ki je poklical v življenje stvore, da se more naslajati ob njih trpljenju.« Ker ni bil odvisen od svojih sodobnikov, ki ga niso znali razumeti, je mogel brez skrbi za svoj obstanek živeti intuitivnemu spoznavanju resnice. »Moja doba in jaz se ne ujemata, to je jasno. Toda kdo od naju bo dobil proces pred sodnim stolom zanamcev?« je rekel v mlajših letih. Kot starec je mogel slednjič zapisati: »Moja dela so zadela, da kar poka! Vsa Evropa jih pozna. In še veliko boljše pride. Moja slava bo rastle še mnogo let in sicer po zakonih požara.« Schopenhauer ni olupševal gorja na svetu in ga ni tajil. Prikazoval ga je, kakršno je in kakor ga je doživljal sam. Njegov pesimizem (črnoglednost) kažejo v nezastrti luči njegove lastne besede: »Srečno življenje je nemogoče, najvišje, kar more človek doseči, je heroičen potek življenja. Tako živi oni, kdor se na katerikoli način v stvari, ki je kakorkoli dobra za vse, bori z velikanskimi težavami in na koncu zmaga, za kar pa je slabo ali nič poplačan. Njegov spomin ostane in se bo slavil kot spomin heroja.«

Pri nas je bila do zadnjega časa v navadi stroga ločitev med življenjem in delom velikih mož, čeprav je oboje tako združeno drugo z drugim, da ni mogoče dobiti pravega duhovnega li-

ka ustvarjajočega človeka. Razumevanje velikih mož je odvisno od poznanja nasprotstev med njihovim življenjem in delom. Če naj velja za umetnika: »Pesnik ni abstraktno bitje, odmaknjeno od predmetno-resničnega sveta, ampak živ člen človeške družbe, zato je zmotno razlagati ga samo iz njegovih umotvorov, v kolikor se to sploh da, in zatajiti v njem človeka« (dr. A. Ocvirk »Historizem v literarni zgodovini in njegovi nasprotniki« — Lj. Zv. LVIII., str. 16), mora veljati to tudi za znanstvenika.

Schopenhauerjev vpliv na slovensko leposlovstvo je znan. O Stritarju piše dr. Prijatelj: »Edini strokovni filozof, katerega je vsekakor mnogo in s simpatijo čital, je Schopenhauer. Sam se

ga semtertja spominja v svojih spisih. Vrhu tega oblači svojo ljubezen do Hvali (zlasti do psa), svojo obsodbo ljudi, posebno pa svoje pojme o pesniški ljubezni kot »fikciji« naravnost v Schopenhauerjeve izraze. Da mu je moral biti ta temnogledi nemški filozof posebno pri srcu, se razlaga iz njegovega pogleda na življenje.« Schopenhauerjeva naziranja o življenju pa odsevajo celo iz del marsikaterega novodobnega literata na našem Parnasu, čeprav morda v nekoliko »sodobnejši luči«.

VIRI: W. v. Gwinner, Schopenhauers Leben — A. Hübscher, Der junge Schopenhauer — R. v. Hornstein, Memoiren — Schopenhauers Briefe (Reclam) — C. Lindner u. j. Frauenstädt, Arthur Schopenhauer — Dr. Ed. Castle, Der Philosoph des Weltleids — Schopenhauerjeva dela in lastni zapiski — Dr. R. Gruber, Schopenhauers Geliebte in Berlin.

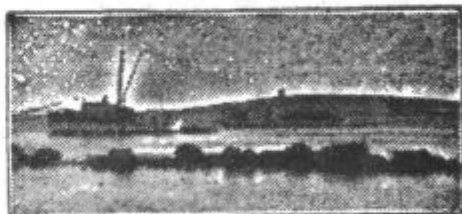
RIBARSKO BIOLOŠKA VPRAŠANJA NA JADRANU

DELO OCEANOGRFSKEGA INSTITUTA V SPLITU

MIROSLAV ZEJ

Oceanografski institut se bavi z ribarsko biologijo kot stransko vejo splošne biologije in prireja v ta namen znanstvene ekskurzije v južni in severni Jadran.

V drugi polovici 19. stoletja je z razvojem tehnike napredovalo tudi ribarstvo, prav tako ribolov. Ribarenje je pa v tolikšni meri naraščalo, da so kmalu sprevideli, da vodi takšen ribolov do uničenja in iztrebljenja rib. Nastalo je vprašanje, ali ima prevelik ribolov vpliv na množino naseljenja rib, ali ni nevarnosti, da pride do iztrebljenja teh, za gospodarstvo tako važnih živali. Pokazalo se je, da znanstvena biologija še danes ne more popolnoma in brez nadaljnjega odgovoriti

Levo »MARJAN«, desno »SOLINE«,
zadaj PAG

na to vprašanje. Zato je treba dela, potrebna so posebna raziskovanja. Na ta način je nastala nova veda, ribarska biologija. Njeni prvi zastopniki so Heinke, Hensen, Holt.

Težkoča je zlasti v tem, da je morje tako zelo obširno in da ne moremo neposredno proučiti življenja rib, kot more n. pr. logar opazovati v gozdu živalsko življenje. Primerjali bi lahko morje in ribe z gozdom in divjačino. Ribarski biolog bi moral v idealnem primeru poznati množino ribje naselitve, letni prirastek zaradi drstitve, potovanja in seljenja rib, vsakoletno izgubo rib v morju po ribolovu itd.

Oceanografski institut je v letošnjem januarju poslal ekskurzijo v severni del Jadrana, da prouči biološke prilike rib. Komisija treh biologov (Ercegović, Kotthaus, Zej) in rib. insp. Rušića je odpotovala do Sušaka, kjer je

Motorni čoln »MARJAN« pri dviganju
strawiac (povlačne mreže)

dobila na razpolago brod ribolovne policije. »Solina« in manjši motorni brod »Marjan«. S tema dvema je komisija raziskovala morje do Senja in posebej še Karinsko morje, ki je bilo doslej še zelo malo raziskano.

Petnajst dni, ki jih je komisija imela na razpolago, je premalo, da bi mogla podrobneje proučiti važna ribarsko biološka vprašanja. Poleg tega je zahtevalo slabo vreme zase cele tri dni. Pojavila se je zloglasna burja, zlasti okoli Senja in Jablanca. Padajoč s strmega Velebita doseže do 100 km brzine na uro. S seboj odnaša morsko vodo, ki jo v zraku razprši tako, da je videti kot megla. To meglo vodnih kapljic odnaša burja celo čez hribe. Burja vpađa v sunkih, ki so tako močni, da lahko odneso človeka, če ni pripravljen. V takih dneh je delo na morju nemogoče.

Na »Solinu« so člani komisije raziskovali material, ki so ga ribiči »Marjana« nalovili Enkratni lov, ki traja 1 uro, da toliko materiala, da ga je mogoče obdeirati šele v 4—6 urah (v Velebitskem kanalu je bilo nalovljeno v 1 uri nad 100 kg rib). Po končanem delu pa se prične nov lov!

Prvo delo je sortiranje lova v ribe

in prilov (užitni, neužitni). Vsako stvar je treba izmeriti, stehitati; pri ribah določiti dolžino, spol, spolno zrelost in po možnosti še starost. Na ta način dobimo vpogled v ono, kar se skriva na dnu morja. Važna je pri tem gostota ribje naselitve, nje kakovost in kvaliteta ostalih živali (mekužcev, rakov, spužv, črvov, iglokožcev), ki so posebno pomembni za naseljenje rib kot hrana, sovražniki itd.

Napravili so tudi nekaj fizikalno-kemijskih poizkusov, da ugotove množino soli, temperaturo, fosfate itd.

Zalostno je, da so naši ribiči tako malo naklonjeni onim, ki jim hočejo pomagati. Tako se je zgodilo, da so nas ribiči dvakrat napadli (Novi, Novigrad) češ, naj jim ne odjedamo kruha. Ne vedo pa da si ga sami uničujejo, ko lovijo s karbidom in eksplozivnimi sredstvi.

Ribarska biologija ni »kaprica« nekkih znanstvenikov, temveč ima velike praktične na dne in uspehe. Dokaz zato sta Nemčija in Francija.

S takim delom se bližamo boljšemu, bolj zdravemu in uspešnejšemu ribarstvu in menda tudi boljšemu gospodarstvu naše kraljevine.

NAJMLAJŠI „PRAGOZD“

Katastrofalna suša je v letih 1931—1933 povzročila v 22 Zedinjenih državah velikansko škodo. Na površju, velikem kakor vsa Evropa, se je pridelek žita skrčil na minimum. Krivda na tem je bila, ker so zmerom bolj izsekavali gozdove in jih izpreminjali v farme. Velikanska množina lesa je šla v tovarne za papir, še več so ga prodali lesni izvozniki. V upustošene rodovitne pokrajine so neovirano donašali stepni vetrovi pesek. Izginila je potrebna vlaga, ki jo je slednjič posrkalo še vroče sonce.

— Vrnili ste nam pivo, dajte nam še vodo! Tako so pozdravljali po odstranitvi prohibicije predsednika Roosevelta, ko je potoval po prizadetih državah. Vlada je takoj določila veliko vsoto za pogozdovanje. Armada zaposlenih je že dve leti na delu. Vso zimo zasaja v južnejših državah 145.000 ljudi, med katerimi je tudi 12.000 Indijancev, iglaste mladike. Delavci so razdeljeni v več kolon, za prenočišča so jim postavili 328 taborišč, z nad 5000 barakami. Zdaj postavljajo še 350 novih naselbin in pomladi bo šlo na pogozdovanje nadaljnjih 200.000 ljudi!

Država je za 99 let odkupila ozemlje, na katerem bo zasadila gozd v širini 150 km. Od Kanade bo segal gozdni pas 1500 km

daleč na jug. Za ograjo mladih nasadov bodo porabili 300.000 km bodikave žice in nad 40 milijonov količev. Do l. 1944 mora biti pogozdovanje končano in rodovitna zemlja v okolici bo deležna spet izdatnejših padavin ter tako postala znova velika žitnica Amerike.

Nauk, ki so ga Američani izkusili zaradi neusmiljenega izsekavanja, je za mlade nasade najboljše zagotovilo, da se bo v nadaljnjih stoletjih v zaščitenem pasu razvil iz sedanjih majhnih drevesc mogočen, najmlajši pragozd naše zemlje. —ie

Ni večjega duševnega razvedrila od branja starih klasikov kakor hitro vzameš enega izmed njih v roko, čeprav samo za pol ure, se počutiš takoj osveženega, olajšanega, očiščenega, povzdignjenega in močnejšega, kakor da bi se okreplil z gorsko studenčnico. Ali prihaja to od starih jezikov popolnosti ali od veščine duhov, katerih dela ne morejo oslabiliti tisočletja? Morda od obojega. To pa vem, da bo, če prenehamo z učenjem starih jezikov, kar zdaj grozi, prišla nova literatura, obstoječa iz tako barbarskega, piehkega in ničvrednega pisarjenja, kakršne še ni bilo.

Schopenhauer

LOVNA RASTLINE

Vsako ve, s kolikšnimi nevarnostmi, a tudi romantičnimi pripetljaji je v zvezi lov na divje zveri po tropskih džunglah. Da pa utegne tudi nedolžni rastlinolovec pri svojem stikanju za redkimi rastlinami doživeti kaj neprijetnega, pove naslednja dogodbica.

Po nalogu Smithsonianovega inštituta se je podala evropska botanična odprava v južnozapadno Kitajsko, da nabere zelo redke rastline. Po nekaj dneh zbiranja je botanike presenetila tolpa roparjev. Meneč, da bodo našli v zabojih dragocenosti, so se vrgli nanje, jih odprli in z velikim trudom nabrane rastline pomotali proč. Vodja odprave se je pri tem tako razburil da je z golim pestmi planil na roparje. Ti so ga kmalu ugnali in z ostalimi vred vlekli pred svojo poglavarja.

— Kaj naj storimo s tujcem? Ali naj ga takoj ubijemo ali pa zakopljemo do vratu v zemljo in namažemo z medom po glavi, da bodo mravlje opravile ostalo? so vprašali poglavarja.

— Preglejte še ostale kovčge! je ukazal mrki kolovodja. Da vidimo, kaj so hoteli odnesti z naših tal.

Namah so roparji potrgali pokrove še z ostalih zabojev in očem so se spot prikazale vložene rastline.

— Mož je najbrž prismojen! je odločil poglavar. Pustite ga, naj gre!

Poslej je odprava nemoteno nabirala dalje. Roparji so jim pustili celo denar in jih obdarili z nekaterimi malenkostmi. Znano je namreč, da so Kitajci duševno manj razvitim ljudem zelo naklonjeni ker menijo, da imajo ti nenavadne stike z njihovimi bogovi. Vodji odprave je kazalo, da se je tudi dalje obnašal, kakor da ni pri zdravi pameti in srečno so prešli najnevarnejše kraje večno nemirne Kitajske.

— Ne poznam dežele, ki bi nudila botaniku večjo izbiro najrazličnejših vrst zelenja, poroča vodja odprave v svojih zapiskih. Posebno pokrajina ob gornjem toku Jangtsekianga je pravi raj za rastlinolovce. Od Itčanga navzgor, koder veletok ni več ploven, smo najeli preproste, pa vendar spretne kitajske čolne ter naglo pluli k svojemu cilju. Nižje ležeče doline je zalila pravkar ena izmed rednih povsev voletoka in daleč naokrog je bilo videti jezero kalne vode.

Utaborili smo se na večer na bregu ob reki. Pozno ponoči me je zbudil žu-

den šelest. Prižgal sem svetilko in v svoje veliko presenečenje opazil kače, ki so z vseh strani sikale vame. Pobegnil sem iz šotora in se prepričal, da je voda me letem že segala tik do našega prenočišča. Pred povodnijo so iskale kače zatočišča pod našo streho. Naglo sem zbudil možto, ki je menilo, da so pač kače še bolj preplašene od mene. Še mesece kasneje nisem mogel mirno zaspati pod šotorom.

Po pobočjih Kvenlung gorovja, v severozapadni Kitajski, sem iskal posebno vrsto hortenzij. Več dni smo se mučili po strmih bregovih in prelazih, preskočili celo vrsto krasnih vodopadov, dokler nisimo nekega dne opazili na grebenu izrastka lepo skupino hortenzij. Z daljnogledom sem preiskaval ozemlje, kako bi bilo najlažje priti do njih. Globok prepad nas je ločil od cilja in primorani smo bili, napraviti ovinek 15 km naokrog. Svet je bil tako težko prehodno, da smo potrebovali nekaj dni, preden smo se znašli pod vrhom. Mnoge teh krasnih hortenzij so zdaj udomačene v Angliji, kjer imajo ljudje z njimi posebno veselje.

Dolga je pot iz Kitajske v Južno Ameriko in vendar preseneti botanika nenavadna sličnost rastlin v obeh okrajinah. V primeri s svežim in čistim zrakom na kitajskih visokih planotah je podnebje v brazilskih džunglah strupeno, polno nevarnosti pred tropsko mrzlico. Celotne rastline so tu strupene! Tu je domovina rastlin, ki žro žuželke, prav kakor morski polipi, kadar zajamejo majhna bitja v svoje mreže, da jim izsesajo življenjski sok.

Nekega dne sem komaj ušel smrti pred posebno vrsto tropskih lilij, ki rasto tudi na Borneu. Orjaška rastlina izhlapeva strupen vonj. Utaborili smo se blizu teh lilij in v rani zori, ko je sonce vželo, sem vdihaval strupene hlapove cvetja. Čudno grčenje je predramilo spremljevalce, ki so me odnesli proč in rešili zastrupljenja. Pod zelenjem teh strupenjač smo našli že mrtve koze, pse in ptice.

V južnoafriškem pragozdu smo naleteli na rastlino, ki brizga strupen sok. Eden mojih sopotnikov je z roko pograbil steblo da bi ga odrezal. V trenutku mu je brizgnil v oko curek strupa in bil bi oslepel, če bi ga ne bili takoj izprali in razkužili. Od tedaj sem nosil vedno posebne naočnike in rokavice, da se rešim nezgod.

G A B R I E L E D'ANNUNZIO

12. III. 1863 — 1. III. 1938

Na pomlad 1907 sem »sčule anch' io« stanoval nekje pod rimskim Lateranom. Ali sem se bil prehladil, ali pa me je utrudilo pohajkovanje po večnem mestu — ostal sem otožno razpoložen ves dan v svoji sobici. Gospodinja, izobražena matrona, mi je prinesla par knjig, češ da se ne bom dolgočasil. Med knjigami sta bili tudi dokaj drobni pesniški zbirki Primo Vere in Canto novo.

È un riso la vita: l'amore è un raggio
[fecondo:
godi, Floro, la vita; godi l'amore. •
[Floro! —

Bile so pesmi Flora Bruzia — Gabriela d'Annunzia, ki ga nisem poznal niti po imenu, čeprav je bil tedaj že ljubljenec italijanske mladine. Njegovi milozvočni, življenjsko navdahnjeni stihji so brneli v meni še dolgo po »Treh Fontana« in drugih »studenci«, ob katerih sem v zatajevanju svoje mladosti zaman iskal božje milosti.

Takšno je bilo moje prvo srečanje s d'Annunziem, čigar dela so bila med prvimi, ko sem po letih zmot in zmed z borinimi honorarji začel kupovati knjige. Še danes so mi njegove pesmi najljubše izmed vseh njegovih del, ker v njih še ni zavestno povelečeval svojega lastnega kulta.

D'Annunzio se je rodil v Francavilli, kjer

s'allungan senza tremiti i cupi riflessi
[de' pioppi
giù ne le diafane acque de la Pescara

che uguale fluisce di sotto il gran ferreo
[ponte
silenziosamente a l'Adriatico.

Že kot gojenec zavrda v Pratu je hrepenel po slavi, o čemur pričajo njegova pisma očetu in za katero se je pozneje kot umetnik italijanske lepe besede boril po nepotrebnem tudi na poljih, kjer že od nekdaj molče Muze. V Rimu se je vpisal na filozofsko fakulteto (Facoltà di lettere), toda predavanje ni obiskoval. Po izdaji v začetku omenjenih dveh pesniških zbirk se je z njemu lastno strastjo popolnoma posvetil literarnemu delovanju. 1884 se je oženil z vojvodinjo Marijo Gallese. Po raznih doživljajih se je umaknil v samoto. Živel je v svojih Abruzzih, pozneje pa v Settignanu pri Firenzi. 1908 se je iz raznih razlogov, med katerimi finančni niso bili zadnji, preselil v Francijo, kjer je napisal troje svojih del v francoščini. V domovino se je vrnil ob vstopu Italije v evropsko vojno. Njegova nadaljnja preteklost do zadnjega bivanja ob Gardskem jezeru v vili pokojnega nemškega učenjaka Thodeja, moža ene

izmed hčera Kozime Wagner, je znana. Zdaj pa zdaj je zbudil pozornost sveta s kakim čudnim domislekom, n. pr. s svojimi simpatijami za sovjetsko Rusijo, z nameravanim stratosfernim vzletom ali samostanskim življenjem, kar je bilo zelo malo verjetno kljub temu, da je postavil Vatikan pred dobrimi desetimi leti vse njegove spise na Indeks. Cerkev se je menda spravila z njim vsaj po smrti, kajti dve uri potem, ko je umrl, ga je mazilil katoliški duhovnik s poslednjim oljem v samostanski celici, katero si je bil sam uredil v svoji razkošni vili.

V slavi d'Annunzиеvega dela se ni mogel uveljaviti skoraj noben pisatelj v Italiji. Oblikovalna sila njegovega jezika je zatemnila n. pr. tudi Alfreda Panzinija, ki si je — d'Annunzиеv vrstnik po letih — komaj malo pred vojno pridobil uspeh in publiko. Panzini, član Italijanske akademije, kateri je po Marconijevi smrti predsedoval d'Annunzio, je danes najreprezentativnejša osebnost italijanske literature — apeninski Anatole France. Kakor d'Annunziju (in večini Italijanov) manjka Panziniju stvariteljska potrpežljivost romanopisca. D'Annunzиеv vpliv je segal tako daleč, da so se celo moderni italijanski kritiki »pohujševali« nad Panzinijevim delom, češ da njegovo življenje ne pozna niti ene krize ali skandala (pisatelj je namreč po svojem krušnem poklicu »samo« gimnazijski profesor).

Znan je vpliv francoskih in ruskih pisateljev na prve d'Annunzиеve romane. »Pozneje se je res osvobodil tujega vpliva in ustvaril svoj lastni slog, ki je veličastna renesansa italijanskega jezika. Kakor nekdanj Dante, ki je ustvaril italijanski književni jezik, tako je d'Annunzio ustvaritelj nove dobe v razvoju Italijanskega jezika. To je njegova slava, ki mu ostane večna. Njego-

FOTOAMATER

vo drugo umetniško hotenje pa je le trijumf njegovega časa in več ali manj hvaležen objekt literarne zgodovine. Zdi se, da on to sluti, zato je nasitil svojo brezmejno slavohlepnost z dvomljivo strategično in politično slavo, ki je italijanska politična zgodovina gotovo ne bo odrekala največjemu sinu Italije, kakor se je blagovolil imenovati sam.« (L. P.: D'Annunzиеva »Pariziana«, Sl. N. 29. III. 1922.)

D'Annunzиеvi romani, polni jezikovnih biserov, so revni na dejanjih, ki jih izpolnjuje lepota njegovega muzikalno arhitektonskega sloga. Iz njih odseva njegov skrajni subjektivizem in kult lastne osebnosti. Dionizičen sensualizem nekakšnega nadčloveka: »Il mondo è la rappresentazione della sensibilità e del pensiero di pochi uomini superiori« (Le Vergini delle Rocce).

D'Annunzio ni dramatik, čeprav se je ponosno proglasil za preroditelja italijanskega narodnega gledališča. Celó v njegovih dramah ni nobenega dejanja. Hotel je postati italijanski Wagner in ker za to ni imel elementarne sile, ga je imenoval barbara (Il Fuoco). Njegov junak Stelio Effrena — pisatelj sam — pravi: »Io mi glorio d'essere un latino; e riconosco un barbaro in ogni uomo di sangue diverso« (Il Fuoco, str. 94). Te besede pojasnjujejo tudi njegov »condottierski« nastop proti nam žal da je stopal bolj po stopinjah Ercola d'Este. Colleonija in Niccola Vitellija nego po onih Federiga da Montefeltro in Giovanniya Medici delle Bande Nere. Zato je postal principe di Montenevoso, kateremu je nemški aristokratski lastnik podaril vrh Snežnika. Vzel temu je bil nagnjen k skoraj boleštni občutljivosti. Zanimiva bi bila zadevna sodba G. Papinija, če bi kdaj pisal o njem. Podobno lastnost je namreč ugotovil pri Danteju, o katerem pravi, da je bil kljub temu predvsem človek razuma, ki je stremel po povzdigi človeštva ter se mu zato ni bilo treba mešati med poprečneže, nizke in manjvredne (Dante, Večno življenje).

D'Annunzio bo ostal nedvomno italijanski narodni heroj, dočim bo njegova literarna slava prej ali slej obledela. Schopenhauer, ki je porazdelil pisatelje v zvezdne utrinke, zvezde premičnice in zvezde stalnice, bi ga pridržal prvima skupinama, ki pripadati samo enemu sistemu (narodu).

lv. Podržaj.

Narodi bodo enaki v pravicah, vsak pa bo tudi dosegel zasluženo čast, naj je majhen ali velik. Vrednost enega ali drugega se ne bo merila po številu ali zunanji moči posameznih rojakov, temveč po njihovi dušni čednosti in omiki ter po načinu, kako se je ves narod udeležil splošnega napredovanja.

J. Mencinger

Svetlobne stanice

električnih svetlomerov praktično nikoli ne izgube svojih dobrih lastnosti. Stanica spreminja svetlobno energijo v isto količino električnega toka in je torej le prehodna postaja. Deluje tako rekoč kot transformator. Do obrabe na ta način torej ne more priti.

Nekaj, kar je treba neprestano ponavljati:

Pokrajinski posnetki morajo biti zgrajeni čim bolj preprosto in jasno. Samo na običajnih razglednicah je videti »vso Slovenijo«. Zato pa so tudi zanič. Cvetoča vejica v ospredju in nekaj pomladnega neba nad njo učinkuje običajno neprimerno lepše nego takšna razglednica.

Nočne posnetke

delamo iz roke z močno optiko in zelo občutljivim, specialnim pankromatskim filmom. Mogoči pa so seveda tudi s šibkejšo optiko in s stojala. V tem primeru pa je priporočljivo, da močno zaslonimo, n. pr. na 25, in potem tudi dolgo osvetlimo. Za osebe, ki bi se gibale preko zornega polja, se nam tedaj ni brigati, fotografska plast jih enostavno ne registrira. Samo če se pojavijo pred aparatom razsvetljena vozila (tramvaj, avtomobil z žarometi itd.), moramo objektiv za ta čas pokriti.

V južnih krajih

kjer je toliko sonca, vendarle ne smemo osvetljevati drugače nego v naši širini. Treba je pomisliti, da so tamkajšnje močne svetlobe nujno združene tudi z globokimi sencami in takšne kontraste, ki spominjajo na kontraste pri snemanju z umetno lučjo, premagamo praviloma z nekaj daljšo ekspozicijo. Če se nočemo vrniti s trdimi posnetki domov, nimamo torej baš na jugu nobenega povoda, da bi osvetljevali krajša.

Fotoklub Ljubljana: V terek nadaljevanje internega tečaja, ki se ga naj udeležuje stalno čim več članov. Opozarjamo na redko priliko, ki jo nudí ta tečaj, in sicer priliko za predelavo največjeje teoretičnega, zgodovinskega in fotografskega estetskega gradiva, ki bi ga moral obvladati vsak v resnici napredni amater. — V petek večer kritika. Člani, predlagajte svoja nova dela!

Druga številka »Fotografskega Obzora«, glasila češkoslovaških amaterjev, je posvečena slovaški fotografiji in kinematografiji. Številka nam daje možnost, da se poučimo vsaj v grobih obrisih z razvojem svetlobne umetnosti pri bratskem narodu. Osem krasnih celostranskih reprodukcij nas vodi v sredino dežele, ki je v marsičem tako podobna naši ožji domovini.

V četrto številko »Photografie für Alle« opozarjamo na uvodni članek, ki obravnava danes zelo aktualno temo: Ali je še kaj novih fotografskih motivov? — Avtor dokazuje na primerih slik, ki so vselej na zadnji pariški svetovni razstavi, da je motivno področje umetniške fotografije še prav tako neizčrpano kakor je bilo v njenih početkih. Iznajdljivim glavam se ni bati, da bi jim motivov zmanjkalo. Stereoskopike opozarjamo na prilogo, ki razpravlja o najvažnejših metodah prostorninskega (plastičnega) filma: filma bližnje bodočnosti!

»Der Satrap«, tretja številka, opisuje nov praktičen in poceni način za shranjevanje negativov, ki si ga je izmislila tržka Voigtländer. Ševar je res priporočljiva.

F I L A T E L I J A

Še o naših novih dopisnicah

Najprej lahko izpopolnimo seznam zadnjih navedenih dopisnic za tri barvne različke in za eno novo sliko:

71. Bohinj (sa porta sv. Janeza) — slika kakor na dopisnici števil. 7, a v umazano zeleni barvi, Kranj, 22. II.

72. Ljubljana, Mestni trg — kakor števil. 28, a v sivo vijoličasti barvi, Ljubljana, 22. II.

73. Dom na Pohorju — kakor števil. 43, a v temno vijoličasti barvi, Slatina-Radencl, 14. II.

74. Planica — živo zelena barva, Maribor 2, 22. II. (ista slika v drugi barvi še zanika).

Zlasti so pri dopisnicah hrvaški, v latinici in cirilici. Tu bi lahko morda vprašali, zakaj jih ni tudi v našem jeziku. Če je naša poštna uprava strogo gledala, da so za področje, kjer se piše cirilica, na prvem mestu cirilski napisi, za področje, kjer bolj cenijo latinico, pa napisi v latinici, nikjer drugje v državi pa ne slovenskih, bi menda mi z isto pravico zahtevali za dopisnice slovenskih krajev slovenske napise. Sicer so pa srbskohrvaški napisi na naših dopisnicah dokaj pomanjkljivi, saj srečamo cvetke, kakor so na primer: Bohinj, sa porta sv. Janeza, Maribor — občina, Triglavsko Jezero iz kočice, Koča na Triglavskom jezeru itd.

Motivi po večini niso srečno izbrani. Nekateri so takšni, da morajo izletnika od kraja, ki ga dopisnica kaže, odbiti, ne pa ga k njemu privabiti. Zlasti gorske slike so skrajno slabo izbrane. Ali mar pri nas res nimamo nič boljšega? Dvomimo. Pogledati je treba samo priloge, ki jih je imel naš list pred leti, pa bomo videli, da bi lahko našli dosti okusnejših slik.

Drugo so spet barve slik. Po večini so skrajno grde in odbijajo. Kakšna je na primer na dopisnici slika Planice s skalnico v snegu? To presega že vse meje. Kdaj pa so gospodje od naše poštne uprave že videli zelen sneg? In še kako zelen! Za propagandne dopisnice bi bilo že treba barve dokaj skrbno izbirati. In take dopisnice bi morale b'iti tiskane tudi v bakrotisku, ne pa v slabem ofsetu! Če primerjamo te dopisnice s tistimi, ki so bile izdane pred letom in ki so bile izdelane v privatni tiskarni v bakrotisku, lahko najlepše vidimo, kako malomarna je naša markarnica.

Za večino reklamnih dopisnic moremo imeti le eno željo: da bi kmalu izginile iz prometa in da bi bile nadomeščene z novimi, lepšimi. B. R.

O žigih

Zagrebske »Novosti« poročajo o zanimivi ugotovitvi. Neki ameriški trgovec s paketno robo je iz svoje prakse napravil popis držav po lepoti znamk glede žigosanja. Med države, ki na poštah znamke najmanj zamažejo, je uvrstil Nemčijo,

Norveško in Švedsko. Med države, ki na znamke kolikor toliko pazijo, šteje Češko-slovaško in Švico. V skupini držav, kjer se pogosto zgodi da so znamke kar zalite z žigi in poleg tega še prečrtane, pa so Belgija, Italija, Japonska, Turčija, Španija, Poljska in Seveda — Jugoslavija.

Svoje čase je izšel ukaz poštne ministristva, naj poštni uradniki pazijo na čistost žigov. Kakor vse kaže, je bil ta ukaz bob ob steno.

In ko smo že pri žigih, bi omenili še nekaj. Tudi na naših novih dopisnicah se pogosto zgodi, da dobimo žig čez sliko, ki naj služi za reklamo. Zlasti se to dogaja pri poštah, ki imajo stroj za avtomatično žigosanje, torej stroj pri katerem gre žig čez vsa dopisnico ali pismo. Čemu naj potem slike na dopisnicah služijo, če se slika pod žigom skrrije? B. R.

Nove znamke po vsem svetu

AFGANISTAN: Izšla sta frankovni znamki po 45 pulov (rdeča) in po 75 pulov (temno sinja).

BRAZILJA: V seriji za propagando turizma sta izšli črna rjava in rjava rdeča znamka po 1000 reisov ter olivno zelena in sinje zelena znamka po 5000 reisov. — V seriji za propagando brazilске kave je izšla rjava, rdeča, sinja in rumena znamka po 1200 reisov.

BOLGARIJA: Izšla je nova rdeča frankovna znamka po 50 stotink.

FRANCIJA: V novem vzorcu s sliko boginje Cerere ki je podoben starim francoskim znamkam, je izšla vrednota po 175 franka.

POLJSKA: Izšel je portovni provizorij po 10 grošev na rjavi znamki po 2 zlota.

ROMUNIJA: Izšla je serija znamk za Balkansko zvezo. Obsega dve vrednoti, in sicer ultramarinasto po 7.50 leja in zeleno sinjo po 10 lejev. Na znamkah so grbi držav Balkanske zveze.

RUSIJA: V spomin na georgijskega pesnika Sosta Rustvalija je izdala ruska poštna uprava posebno temno zeleno znamko po 20 kopejk.

SIRIJA: Francoska poštna uprava v Siriji je izdala nov frankovni provizorij. Rdeče oranžna znamka po 100 piastrov je dobila pretisk za 10 piastrov.

ŠPANIJA: Uporniška vlada je izdala posebno znamko za ekspresna pisma po 20 centimov v rdeče rjavi barvi.

ŠVEDSKA: Izšla je že napovedana spominska znamka za obletnico rojstva filozofa Swedenborga po 100 oerov v zeleni barvi.

ŠVICA: Objubljene nove portovne znamke so izšle. Serija obsega vrednote po 5, 10, 15, 20, 25, 30, 40 in 50 rappov, vse v rdeči barvi.

ANGLIJA: V vzorcu s sliko kraja Jurija VI. sta izšli še rjava oranžna znamka po 2 pennyja in vijoličasta po 3 pennyje.

ZA LJUBITELJE CVETLIC

Cvetlice v marcu

V marcu, ko čuti zunaj v naravi že vse dih prebujajoče se pomladi, dobivajo tudi naše zelene hišne prijateljice veselje do nove rasti. Zato je sedaj čas, da se lotimo presajanja sobnih rastlin. Tistim med njimi, ki hitro rasejo, kakor pelargonije, fuksijske itd., so postali njih lončki že premajhni in ker tako hitro rasejo, potrebujejo tudi vedno dosti hrane. Zato jih moramo vsako leto presajati z novo zemljo, ki jo dobimo pri vrtnarju, v nekaj večjih lončkih. Če so lončki popolnoma novi, jih moramo položiti za četrt ure najprvo v vodo. Pre-

sajanje mora biti tako previdno, da korenin kolikor je mogoče ne poškodujemo. Rastline, ki počasneje rasejo, kakor azaleje, kamelije, palme, praproti itd., presajamo vsako drugo, vsako tretje leto. Toda nekaj nove hrane jim moramo dati vendarle vsako leto na novo življenjsko pot. Previdno odstranimo njih najvišjo plast prsti, če v njej ni korenin, in jo nadomestimo z novo, hranilno zemljo. Ali pa natresemo dobrega cvetličnega gnojila, ki ga dobimo v vsaki trgovini s semeni, na najvišjo plast in ga pomešamo z njo.

Toda če se vse zbuja k novemu življenju, nočejo zaostajati niti zli duhovi, ki so v tem primeru škodljivci naših rastlin. Uši vseh mogočih vrst, pršice in podobna golazen se razmnoži v trenutku in meni, da so naše sobne rastline samo zanjo tu. Posebno v sobnem ozračju, ki je sedaj pogostoma suho, se počuti ta golazen dobro. Zato je potrebno, da pregledamo vse naše rastline čim česče in čim natančneje. Posebno na spodnji strani listov se golazen rada naseli. Čim zapazimo prvega škodljivca, si nabavimo enega izmed dobrih pripomočkov zoper golazen. Na vsakem zavitku je zapisano,

kako ga je uporabiti. Posebno kakteje moramo sedaj pregledati pod povečevalnim steklom. V njihovih kotičkih sedi morda kakšna debela, bela uš in če je ne spravimo s čopičem in gorilnim špiritom, ki smo mu primešali nekoliko vode, takoj na oni svet, bo postala v najkrajšem času prababica in bo z vso svojo rodbino zasedla ubogo rastlino.

Komur so semena, ki jih je vsejal v posode ob oknu, med tem zrastle v majhne rastlinice, mora tudi nadalje za te rastlinice skrbeti. Čim so pognale dva do tri lističe, jih je treba »pikirati«. To se pravi, da vzameš drugo posodo, ki si ji na dno dal nekaj črepij ali debelega peska, in napolniš posodo potem do nekoliko centi, metrov pod robom z dobro, rahlo cvetlično zemljo. Potem vzameš vsako izmed rastlinic iz prvotne posode, a tako previdno, da se njenim nežnim koreninam nič ne zgodi. Rastlinice vsadiš nato lepo v vrsto v novo posodo. Presedeček med poedinimi rastlinicami mora biti tolikšen, da se bo mogla vsaka vsaj nekoliko tednov razvijati po mili volji. Ko smo jih na ta način »pikirali«, jih z vodo kakšnih 18 stopinj Celzija previdno in dobro prepršimo in jih postavimo končno k oknu, da bodo mogle rasti veselo naprej.

PRAKTIČNE NOVOTE

Za lažje pranje

Vprašanje, kako bi pralno delo olajšali z različnimi pripravami, so reševali že na najrazličnejše načine. Sem spada tudi novi mali pralni valjar na roko. Sestoji prav za prav iz dveh valjarjev iz nažlebcanega trdega lesa in iz pocinkanega železnega ogrodja z lesenim držajem. Kos perila, ki ga hočemo oprati, razprostremo na dno pral-

ne posode in ga pokrijemo ne previsoko z dobrim pralnim lugom, nato gremo z valjarjem nalahko preko perila in začudili se bomo, kako hitro gre vsa umazanost iz tkiva. Skrbi, da bi utegnilo perilo pri tej proceduri trpeti, nam ni treba imeti. Milni lug preprečuje prehudo trenje, valjar gre nalahko preko tkiva. Posebno za zelo umazano perilo je nova priprava priporočljiva pa tudi za občutljive roke, kajti z njo operemo vsak kos tudi v vročem lugu, ne da bi roke segale vanj.

Nadaljevanje »Treh mušketirjev«
v prihodnji številki

ZA BISTRE GLAVE

384

Naloga z ulomkom

Če povečamo v nekem pravem ulomku števec za 3 in istočasno imenovalec s 5, je vrednost novega ulomka $\frac{3}{4}$. Če pa števec povečamo za 9 in imenovalec za 5, dobimo recipročno vrednost prvotnega ulomka. Kako se ta glasi?

385

Četverotaktni motor

V nekem poljudnem predavanju je razlagal predavatelj četverotaktni avtomobilski motor. Ročično vratilo se mora po njegovih izvajanjih dvakrat zavrteti, da se opravijo vsi štiri takti (vsesanje, zgostitev, eksplozija, izpuh). Da bi preizkusil pazljivost svojih poslušalcev, je predavatelj potem zastavil vprašanje, kako je ta rač pri dvoecilindrnem in osemcilindrnem motorju, kajti njegova razlaga se je nanašala na model štiri-cilindrskega motorja. Kako bi na to vprašanje odgovorili vi?

Rešitev k št. 383

(Ravna črta v gostem gozdu)

Delavca sta se koristila s pojavom »smernega slušanja«. Eden je šel od točke A proti točki B in je dajal neprestano zvočno znamenja, drugi je stopal od točke B proti točki A, to je proti zvočnim znamenjem. Poskusi so pokazali, da se da položaj zvočnega vira že po kratki vaji ugotoviti z veliko natančnostjo.

Rešitev problema 233

1. Le8—f7 (grozi: 2. Sd3—f2+ in Dh3 ×e6 mat) Ke4—f3 (a) 2. Lf7×g6! poleg 3. Se2—g1 mat. Ako 2... K×e2 potem 3. L×h5 mat. 1... Se8—d4 (b) 2. Se2×g3+. Ke4—f3, 3. Lf7—d5 mat. 1... Se6—g5 (c) 2. Tc3—c4+, Ke4—d3, 3. e2—f4 mat.

K R I Ž A N K A

Pinguis

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
11						12				
		13				14				
15	16		17						18	
19								20		
			21							
22	23							24	25	26
27			28					29		30
		31				32		33		
34	35					36				37
38						39				

Vodoravno: 1. španski veljak, 6. ime pisatelja Mencingerja (1838—1912), 11. glina, imenovana na Goriškem soldan (Argilla marga), 12. prevara, ukana, 13. bivam, živim: Noetov sin, 14. jeza, 15. »ti« v spoštljivem govoru, 17. kraj večji od trga, 18. medmet, 19. pripadnik izmrlega slovan. plemena, 20. pod, zemlja, 21. scimi se, 22. Janko —, pisec »Grunt«, 24. prepassilo, 27. medmet, 28. dnevno delo, 30. niponska mera za dolžino = 3927 m, 31. lužnata tekočina za pranje, 32. barva nazvana po korenu glagola »sijati« 34. Levstikova oblika za »osevraje«, 36. proglas, naredba (po lat.), 38. je poslovenil kanibalski roman Cmokavzar in Ušperna, 39. zemljevid, vozovnica.

Navpik: 1. goba, 2. kazalni zimek m. in ž., 3. krajša oblika za haps (zapor), 4. filozofski izraz za sklep, misel (grško noema), 5. akademski naslov + priimek pisatelja »Moje

hoje na Triglav«, 6. urednik Mencingerjevih izbranih spisov, 7. skrajni, vnanji, vrhnji, najvišji, rtast, šilast (grško, v sestavljenkah), 8. nada, nado, železen nastavek, privarek (tudi predlog s 4. in 6. skl.), 9. eden, 10. zora, 16. veznik, 17. pivo, 22. velikanski kip, 23. vzklík, 25. ploskovna mera, 26. Velika in Mala —, dva morskala zaliva v S. Afriki, 28. trdnjak, španski srebrnik za 1 dolar, 29. Verdijeva opera iz l. 1871., 31. preganjanje ali ubijanje divjačine, 33. izvor, vrelec, 35. kemijski znak za silicij, 37. dva trda soglasnika. — Rešitve je treba poslati najkasneje v enem tednu na uredništvo »Življenja in svet«, Izžrebana bo ena nagrada.

UREDNIK IVAN PODRŽAJ — TELEFON ŠT. 3126 — UREDNIŠTVO NACELNO, NE VRACA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR — TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI. PREDSTAVNIK FRAN JERAN. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Knaflijeva ulica 5 — Mesečna naročnina Din 4,— po raznašalcih dostavljeno Din 5,—